

Pionieren voor het koninkrijk

De koning, de leeuw en het lam

Jos Douma

Symposium 'Pionieren voor het koninkrijk' 2 april 2009
Pelgrimvaderskerk Delfshaven

Ik voel me hier vanmiddag als in het hol van de leeuw. Hier - en ik scheer jullie gemakshalve allemaal even over één kam - zijn namelijk de mensen die met het echte werk bezig zijn. En ik, ik ben hier natuurlijk uitgenodigd omdat ik gewoon een duffe dominee ben, en omdat ik ervoor gekozen heb de beste jaren van mijn leven te slijten in de gevestigde kerk die op sterven na dood is.

Maar jullie zijn tenminste bezig met wat echt belangrijk is, gehoorzaam aan de grote gebod van Jezus: 'Zoek liever eerst het koninkrijk van God en zijn ge- ... gemeentestichting'. Ja, hier zijn de pioniers, de gepassioneerden, de Jezus-freaks, de creatievelingen, de koplopers en de afhakers, de visionairs. En er klinkt dit geluid: 'De kerk is dood, leve de koning!'

Kijk, ik formuleer wat scherp want dat is op een dag als vandaag nou eenmaal wat leuker, maar er zit ook wel een persoonlijke strijd onder. Dat heeft voor mij als werker in de kerk alles te maken met de ontdekking van het koninkrijk. En dan bedoel ik niet eens meteen dat persoonlijke en meeslepende boek van Daniël, dat je net als *Jezus in de Millinx* in één adem uitleest - ik bedoel mijn eigen ontdekking van het koninkrijk. Want als je werkt in de kerk, en je ontdekt het koninkrijk, dan wordt het spannend, dan gaan de dingen wringen, steeds meer. En als ik dan in dat richtinggevende en creatieve 'Ploeteren en pionieren' van Nico-Dirk en Martijn deze zin lees: 'De kerk is niet bedoeld als wachtkamer waar we zingen en pepermint eten totdat we naar de hemel gaan' - dan is dat confronterend omdat veel kerkelijk leven dat ik tegenkom hier op lijkt. En ik hoor het een stem van binnen zachtjes zeggen: 'Waar ben je hier in de kerk in koninkrijksnaam nog mee bezig?'

En deze week nam ik tijd om daar weer eens wat over na te denken. Zeven jaar geleden ontdekte ik Jezus. Het was in de veertigdagentijd van 2002. En er kwam een boek: *Jezus ontdekken. 33dagenboek*. Nu ben ik in een proces waarin het koninkrijk aan het ontdekken ben. En wees gerust, er komt een boek. Maar het zal niet gaan over gemeentestichting, over nieuwe vormen van kerk-zijn, over de zinkende logge stoomboot die kerk heet en de ranke zeilscheepjes waarin sommigen een goed heenkomen zoeken. Het zal opnieuw een meditatieboek zijn: *Want van u is het koninkrijk. 366dagenboek*. Een meditatieboek. Waarom? Dat vroeg ik me af. Waarom geen vlammend pamflet of een doorwrochte studie over *The sinking church and the emerging churches*? Waarom een meditatief boek om mee in een hoekje te gaan zitten?

Hoe meer ik me richt op Jezus en hoe meer ik me verdiep in het koninkrijk hoe helderder het voor mij wordt waar het in de kern om gaat. En die kern wordt wel steeds aangeraakt in de boeken van Daniël en van Martijn en Nico-Dirk en andere publicaties, maar die kern wordt nauwelijks ontvouwd. Wat is die kern? Dat het er om gaat dat mensen op Jezus gaan lijken,

dat er spirituele vorming in Christus plaats vindt, dat er een *Jesus-shaped spirituality* (Michael Spencer) wordt gevoed en wat je daarvoor moet doen. Waar vind ik in de boeken en op de blogs lappen tekst die daarover gaan, over een nieuwe spiritualiteit als leven in de Geest van Jezus, over een koninkrijksspiritualiteit?

Ik lees in deze veertig dagen voor Pasen het boek 'The Divine Conspiracy. Rediscovering our hidden life in God' van Dallas Willard. Het is een schitterend boek dat gaat over 'the Kingdom Life'. De kern van het boek wordt gevormd door een spirituele lezing van de Bergrede. Hier leert Jezus ons wat het koninkrijksleven is. Het gaat over 'the abundance and the obedience of the Kingdom'. En het loopt allemaal uit op een 'Curriculum for Christlikeness'. Mijns inziens moet dit ook allemaal veel meer geïntegreerd worden in de emerging discussie en het gesprek over gemeentestichting.

Want het gaat niet om nieuwe kerkvormen maar om nieuwe mensen. Het gaat om: de nieuwe mens. In de woorden van Paulus: 'U hebt toch over Jezus gehoord, u hebt toch onderricht over hem gekregen? Door Jezus wordt duidelijk dat u de oude mens moet afleggen, dat uw geest en uw denken voortdurend vernieuwd moeten worden en dat u de nieuwe mens moet aantrekken?' (Efeziërs 4:21-24). Maar hoe doen we dat?

Graham Tomlin schreef er een prachtig boek over: 'Geestelijk Fit. Het belang van christelijke karaktervorming': *Wanneer mensen de realiteit van het koninkrijk ervaren, het leven zoals het altijd al bedoeld was, onder de krachtige en goede leiding van God, dan beginnen ze een verlangen te ervaren naar iets anders. En daarom is de eerste taak van de kerk eigenlijk niet evangelisatie, of de goede dingen zeggen, maar het leven van het koninkrijk laten zien in haar eigen leven, in haar eigen gemeenschap.*

Dat is het accent dat ik vandaag zou willen aanbrenge(n), omdat we hier elkaar de hand kunnen reiken over de afbrokkelende muren heen die staan tussen de gevestigde kerken en de emerging initiatieven. Het gaat allemaal niet om 'making babies' maar om 'making disciples'.

Ik wil mijn verhaal voortzetten en afronden door nog drie thema's aan te raken.

1) De mens en de manier

Het gaat in het koninkrijk en in datgene waar wij ons hart aan verpand hebben om mensen. Niet om manieren. We kunnen gefocust raken op nieuwe manieren van doen, nieuwe manieren van kerk-zijn. Boeiend allemaal, uitdagend, creatief, postmodern, postevangelisch, postgereformeerd. Maar het gaat niet om manieren, het gaat om mensen. Het gaat om de mens, het gaat om die ene unieke mens.

En waar bevinden zich die unieke mensen? Zij bevinden zich zowel buiten als binnen de gevestigde kerken. Die unieke mens, waaraan Jezus zijn hart heeft verpand, is ook die oudere die ik bezoek op haar kamer in het verzorgingshuis waar dat bed staat met daarboven dat houten bord met de woorden 'Jesus never fails'. Nooit zal ik haar tegen komen in welke hippe emerging church dan ook, en ik zou haar niet willen missen (dat kan trouwens toch niet zo heel lang meer duren want ze is kortgeleden 97 geworden).

Die unieke mens is ook Remco die een tijdlang op de trappen voor de entree van de Fonteinkerk in Haarlem zo ergens rond twee uur in de middag zijn biertje kwam drinken en zijn sticky kwam roken. En als ik hem vroeg hoe het met hem ging zei hij altijd: 'Levend!' En

dan lachte hij wat, want hij zou zeker niet zeggen dat het goed ging - dat ging het ook niet - maar hij was in elk geval levend. Dat wist hij zeker. En hij was blij met de gevestigde kerk, want die had tenminste trappen waar je op kon zitten om er een sticky te roken. Kom daar maar eens om in een emerging church! Kortom: het gaat om mensen. En die vind je overal, zelfs in en rond gevestigde kerken.

2) De pastor en de pionier

Het moet ergens in een onbewaakt moment gebeurd zijn. Wanneer weet ik niet precies. Maar er voltrok zich een wending in mijn denken over die oude mensen en andere starre mensen in de kerk waar ik verplicht bezoeken moest brengen, en over eigenlijk iedereen in de kerk waar ik het wel eens moeilijk mee had. En dat kwam omdat ik zag dat zij het ook met van alles en nog wat moeilijk hadden: met oud worden, met een vernieuwende kerk, met mij, met zichzelf, met hun werk, met hun God, met hun kinderen, met hun ouders, met hun gezondheid, met de dood.

En ergens gebeurde dat wonderbaarlijke, dat ik me pastor begon te voelen. Dat wat lafhartige woord van die collega-dominees die altijd zeiden dat je niet zo moest zemelen over geestelijk leiderschap en visie en missie en missionair gemeente-zijn en zo, maar dat je maar gewoon trouw moest zijn in het pastoraat en vooral de boel bij elkaar moest proberen te houden. 'Pástor'. Maar ik zei het al: er gebeurde ergens, ik weet niet wanneer en of het nu in het lichaam was of daarbuiten, er gebeurde dat wonderbaarlijke dat dat woord pastor een nieuwe glans kreeg, dat het een nieuwe taal begon te spreken, een taal als van Jezus, bevrijdend en verlossend.

Want ook Jezus was en is in hart en nieren een pastor. Hij is zo'n pastor als bijvoorbeeld Henri Nouwen - een gewonde pastor, die zijn eigen pijn niet meer overschreeuwt of overwoekert met wilde plannen, maar die er vooral is voor anderen omdat hij ook bij zichzelf heeft kunnen komen. Ik verlang ernaar zo'n pastor te zijn. Maar wel een pionierende, omdat het bloed van Jezus kruipt waar het niet gaan kan. Een pionierende pastor in dat verrassende en tegendraadse koninkrijk van de hemel, dat zichtbaar en ervaarbaar wordt in deze wereld, desnoods in gevestigde kerken.

En ik verlang ernaar dat al die ploeterende pioniers voor zijn koninkrijk ook pastores zijn. En zo krijgen we: pastorale pioniers en pionierende pastores. Waar dat gebeurt, gebeurt iets goeds, iets á la het koninkrijk. Sommigen noemen het: een *mixed economy*.

3) De leeuw en het lam

Ik ben hier als dominee van een gevestigde kerk in het hol van de leeuw. En dat is niet erg als die leeuw maar Aslan heet. Het bijzondere van die leeuw vind ik dat hij ook een lam is. En dan raak ik iets aan wat me zeer ter harte gaat. Jezus: de leeuw met lam-achtige trekken en het lam met de leeuw-achtige trekken. En ik stel een vraag: Welke Jezus wordt zichtbaar in al ons gepraat en al ons geblog en al onze boekenschrijverij over emerging kerk en gemeentestichting?

Ik word wel eens wat moe van de Jezus die me daaruit tegemoet komt: die altijd confronterende en altijd creatieve, tegendraadse, vernieuwende Jezus, de Jezus die de wat ADHD-achtige trekken vertoont waarvan ik ook zijn volgelingen wel eens verdenk die om het hardst roepen dat zij nu de echte Jezus hebben gevonden, de emerging Jezus, en die heftig op

zoek zijn, gehoorzaam aan dat gebod van de Heer: 'zoek liever eerst het koninkrijk van God en zijn gemeentestichting'. Snap je die moeheid van mij?

En ook als je die moeheid niet snapt - ik snap zelf steeds beter waarom sommige van mijn gemeenteleden wel eens moe worden van mij. Niet omdat ik ADHD heb, natuurlijk niet. Maar omdat ik de suggestie wek dat ik de echte Jezus heb gevonden die altijd confronteert, die altijd appelleert, die altijd vernieuwt, die je altijd in een diepgaand veranderingsproces betreft, die je natuurlijk néémt zoals je bent maar je vooral niet láát zoals je bent, die het hartstochtelijk verlangen heeft dat jij op hem gaat lijken - en die nooit meer eens zegt: 'kom eens bij me; kom nou gewoon eens naast me zitten; het is vrijdagavond; doe eens gewoon, doe nou eens een beetje menselijk'.

Ik houd hartstochtelijk van de Jezus die een leeuw is: krachtig, confronterend, gevaarlijk. Maar ik wil even hartstochtelijk de Jezus leren beminnen die een lam is: het lam dat de zonde van de wereld wegdraagt, de dienaar die niet schreeuwt en zijn stem niet verheft en niet luidkeels roept in het openbaar, de koning die zachtmoedig de stad van vrede binnenrijdt op een ezel, het lam dat zacht en teder is en dat me aankijkt, zo eindeloos geduldig. Hoor, hij spreekt toch: 'Mijn juk is zacht en mijn last is licht.'

Laten we - samen - Jezus zoeken.